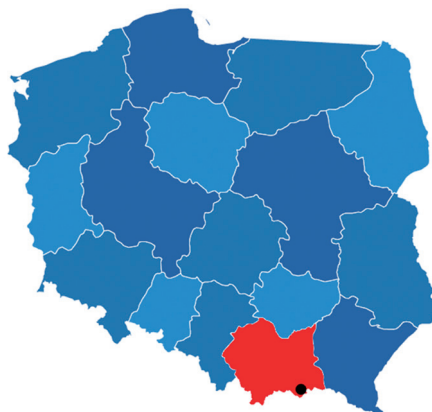

Uzdrowisko Krynica-Zdrój

Położenie administracyjne

Miasto położone w województwie małopolskim, w powiecie nowosądeckim w Beskidzie Sądeckim. Południowo-wschodnia część gminy Krynica-Zdrój wchodzi częściowo na tereny Beskidu Niskiego, gdzie szczyty nie przekraczają 1000 m n.p.m. Miejscowość rozbudowała się wzdłuż dolin niewielkich potoków: Palenicy, Czarnego Potoku i Kryniczanki. Przez gminę przepływa także rzeka Muszynka wpadająca bezpośrednio do Popradu. Centrum miasta położone jest w dolinie potoku Kryniczanka. Większość zabudowań uzdrowiskowych znajduje się na wysokości ok. 550-650 m n.p.m. Niektóre sanatoria i budynki prywatne usytuowane są jednak znacznie ponad 650 m n.p.m.

Mapa 19. Lokalizacja uzdrowiska Krynica-Zdrój

Źródło: opracowanie własne.

Gmina miejsko-wiejska Krynica-Zdrój liczy 16 777 mieszkańców¹. W skład Rady Miejskiej wchodzi 15 radnych.

Rys historyczny uzdrowiska

Źródła wód mineralnych odkryto na przełomie XVIII i XIX w., w 1802 r. wybudowano pierwszą pijalnię, a w 1804 r. pierwszy zakład kąpielowy. W 1807 r. Krynica otrzymała oficjalny status „zdroju kąpielowego”. W drugiej połowie XIX w. opracowano plany rozwoju uzdrowiska, utworzona została komisja balneologiczna, powstały domy uzdrowiskowe oraz pensjonaty dla kuracjuszy. Dalszy rozwój uzdrowiska to pierwsze lata XX w., po odkryciu silnie hiperosmotycznej wody „Zuber” (jednej z najcenniejszych wód tego typu w Europie) oraz lata międzywojenne, gdy miejscowość stała się jednym z najpopularniejszych kurortów w Europie². Wielką erę Krynicy jako uzdrowiska rozpoczęła w 1856 r. działalność Józefa Dietla, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, uznawanego za ojca polskiej balneologii. Już od 1858 r. stosowano tu kąpiele borowinowe, a kontynuatorzy dzieła Dietla przyczynili się do rozwoju technicznego uzdrowiska. W tym okresie powstały takie obiekty uzdrowiskowe jak: Stare Łazienki Mineralne, Stare Łazienki Borowinowe, Dom Zdrojowy, drewniana Pijalnia Główna z deptakiem, które to wyryły nie tylko niezatarte piętno na architektonicznej mapie miasta i regionu, ale stały się przede wszystkim świadectwem narodzin polskiego wodolecznictwa. W 1922 r. miejscowości nadano status uzdrowiska. W końcu XIX w. Krynica była modnym i elitarnym miejscem pobytu i spotkań wielu sławnych Polaków (bywali tu m. in. J. Matejko, A. Grottger, H. Sienkiewicz, J.I. Kraszewski). W okresie międzywojennym przebywali tu m.in.: L. Solski, H. Modrzejewska, W. Reymont, J. Tuwim, K.I. Gałczyński, J. Kiepura (miał tu własną willę „Patria”). Po I wojnie światowej uzdrowisko przejęły władze polskie. Odrestaurowano wtedy część obiektów i wybudowano wiele nowych np. „Nowe Łazienki Mineralne”, pensjonat „Lwigród”, „Nowy Dom Zdrojowy”. Zbudowano też schronisko na Jaworzynie Krynickiej i kolejkę na Górę Parkową, stadion zimowy oraz tor saneczkowy. Krynica stała się również ośrodkiem sportów zimowych, odbyły się tu m.in. Mistrzostwa Europy w saneczkarstwie i Mistrzostwa Świata w hokeju na lodzie. W 1919 r. na wczasy lub leczenie przybyło do Krynicy 10 tys. osób, a w 1938 liczba ta wzrosła do 40 tys. rocznie. Druga wojna światowa i okres okupacji przerwały rozwój uzdrowiska. Po wojnie nastąpiła rozbudowa kurortu, powstały nowe sanatoria, efektowny zakład przyrodolecznicy, pijalnia główna z salą koncertową, korty tenisowe, boiska. W 1967 r. nadano miejscowości status uzdrowiska. Krynica stała się największym kurortem w zespole Uzdrowisk Krynicko-Popradzkich.

¹ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

² *Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce w latach 2000-2010*, pod red. K. Jakóbika, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2011, s. 34.

Działalność uzdrowiskowa

Uzdrowisko funkcjonuje w oparciu o Uchwałę Nr LII/364/10 Rady Miejskiej w Krynicy-Zdroju z dnia 21 czerwca 2010 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Krynica-Zdrój (Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z dnia 24 sierpnia 2010r. Nr 431, poz. 3119).

Najważniejsze surowce lecznicze

Do naturalnych surowców leczniczych wykorzystywanych w uzdrowisku należą³: wody mineralne, wody lecznicze oraz czynniki klimatyczne. Lecznicze właściwości krynickich wód mineralnych, znane i cenione od dawna, nadal znajdują się w centrum zainteresowania medycyny, stanowią bowiem bogactwo kraju, przedstawiają wysoką wartość leczniczą i ekonomiczną. Postępujące w świecie skażenie środowiska naturalnego wywołuje niekorzystne zmiany w układzie wodno-elektrolitowym człowieka. Występujące tu wody mineralne stanowią naturalny element środowiska człowieka, dlatego są wykorzystywane w zapobieganiu i leczeniu chorób. Do bogactwa naturalnego Krynicy-Zdroju należą wody mineralne ze źródeł leczniczych tj.⁴:

- *Zdrój Główny* – to źródło wody odkryte w 1793 r., które ze względu na zawartość magnezu łagodzi stany stresowe i nadpobudliwość.
- *Ślotwinka* – pomaga usuwać metale ciężkie z organizmu. Nazwa pochodzi od lokalizacji w Parku Ślotwińskim.
- *Tadeusz* – woda lecząca niedokrwistość. Jej patronem jest profesor Tadeusz Tempka, hematolog, badacz komórek białaczki.
- *Zuber* – silnie zmineralizowana woda obniżająca poziom cukru i cholesterolu we krwi. Nazwana na cześć geologa Rudolfa Zuber.
- *Jan* – woda moczopędna stosowana przy schorzeniach nerkowych, idealna w leczeniu kamicy nerkowej i w przewlekłych stanach zapalnych dróg moczowych.
- *Józef* – woda oczyszczająca nerki, stosowana także w leczeniu schorzeń dróg moczowych.
- *Mieczysław* – woda zalecana przy nieżytach i resekcji żołądka. Nazwana ku czci ginekologa dr. Mieczysława Dukiet.

Uzdrowisko posiada klimat o cechach podalpejskich, łagodzony przez zwarte obszary leśne otaczające miasto położone na południowych, nasłonecznionych stokach, co stwarza specyficzny mikroklimat leczniczy, charakteryzujący się znacznymi różnicami temperatur między dniem a nocą, znaczną ilością dni słonecznych i utrzymywaniem się przez długi czas pokrywy śnieżnej.

³ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

⁴ <https://www.krynica.pl/Lecznictwo-c70.html> (dostęp: 06.04.2020).

Lecznictwo uzdrowiskowe

W uzdrowisku prowadzone jest leczenie uzdrowiskowe w następujących kierunkach leczniczych⁵: choroby reumatologiczne, choroby górnych dróg oddechowych, cukrzyca, choroby układu nerwowego, choroby układu trawienia, choroby kobiece, choroby nerek i dróg moczowych oraz choroby krwi i układu krwiotwórczego. Usługi w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego na terenie Krynicy-Zdroju świadczą: 20 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Sanatorium Uzdrowiskowe „Abaton” Spółdzielnia Pracy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sanatorium Uzdrowiskowe MSWiA w Krynicy-Zdroju im. bł. Karoliny Kózkówny, Sanatorium „Energetyk”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Leśnik-Drzewiarz” sp. z o.o., Ośrodek Sanatoryjno-Wypoczynkowy „Lwigród” sp. zo.o., Sanatorium Uzdrowiskowe „Mielec”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Nad Krynyczanką”, „Uzdrowisko Krynica-Żegiestów” S.A., Sanatorium Uzdrowiskowe „Watra”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Zgoda”.

Uzdrowisko Krynica-Zdrój, bazujące w leczeniu na naturalnych tworzywach, będących jego niezaprzeczalnym bogactwem, posiada jako leczenie wspomagające i uzupełniające, szeroki wachlarz zabiegów elektrolecznictwa, światłolecznictwa i wodolecznictwa. Także jako jedyne w kraju posiada suche kąpiele z naturalnego gazu bezwodnika węglowego, które można stosować u pacjentów ze schorzeniami serca i zaburzeniami w krążeniu krwi.

⁵ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

Deptak z Pijalnią Główną i Muszlą Koncertową w Krynicy-Zdroju
fot. Andrzej Klimkowski

Stary Dom Zdrojowy w Krynicy-Zdroju
fot. Andrzej Klimkowski
